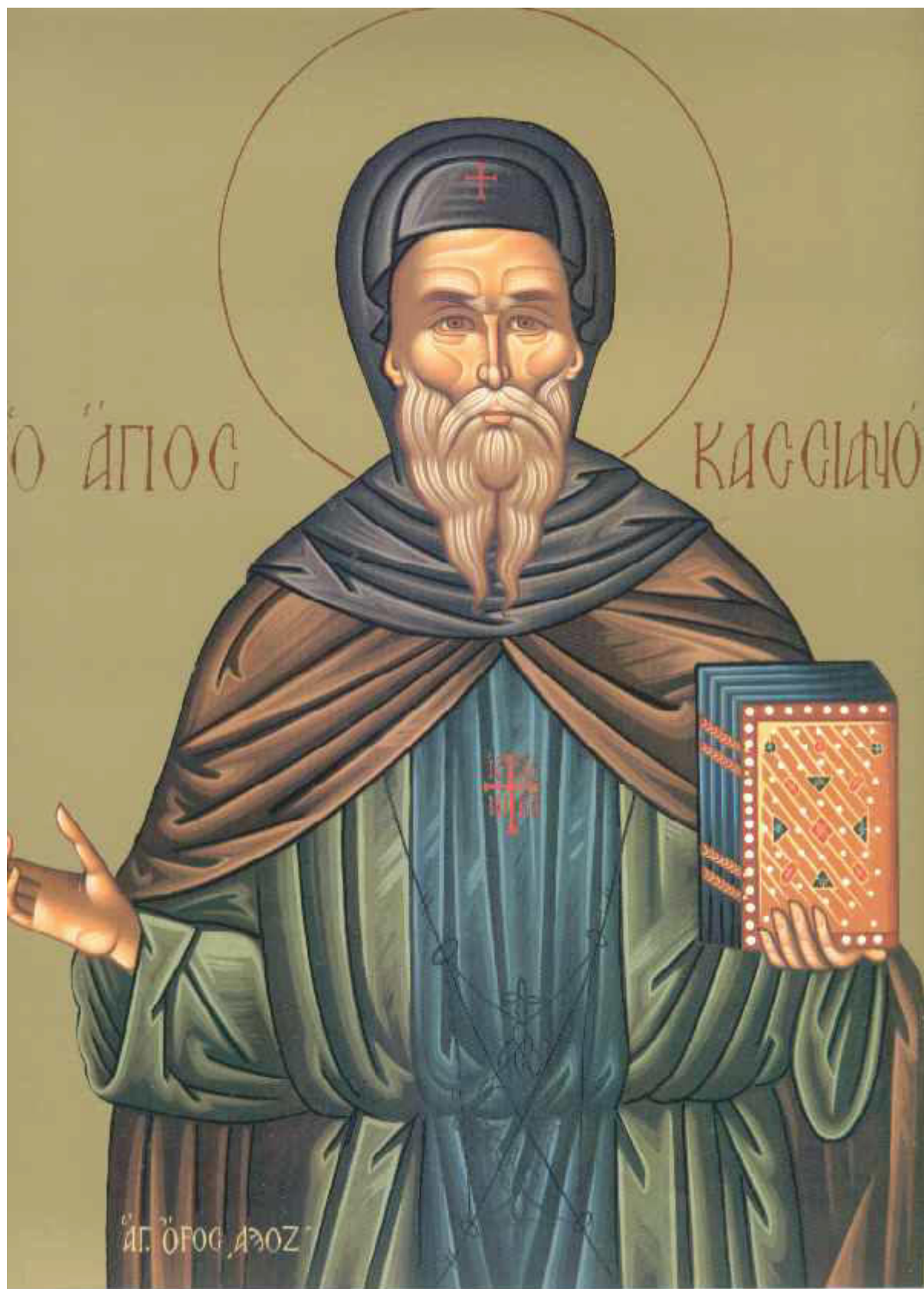

Άγιος

Κασσιανός ο Ρωμαίος: Προς τον επίσκοπο Κάστορα, περί των οχτώ λογισμών της κακίας

3. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΙΛΑΡΓΥΡΙΑΣ

Τρίτος είναι ο αγώνας εναντίον του πνεύματος της φιλαργυρίας, αγώνας ξένος και έξω από την ανθρώπινη φύση, που βρίσκει αφορμή την απιστία του μοναχού. Γιατί οι ερεθισμοί των άλλων παθών, εννοώ του θυμού και της επιθυμίας, έχουν τις αφορμές από το σώμα, και κατά κάποιο τρόπο είναι έμφυτα και έχουν την αρχή από την γέννηση. Γι' αυτό και χρειάζεται πολύς καιρός για να νικηθούν. Η αρρώστια όμως της φιλαργυρίας έρχεται από έξω και μπορεί ευκολότερα να κοπεί αν καταβάλλει κανείς επιμέλεια και προσοχή. Αν όμως παραμεληθεί, γίνεται πιο καταστρεπτική από τα άλλα πάθη και δύσκολα φεύγει. γιατί είναι ρίζα όλων των κακών(18), κατά τον Απόστολο.

Ας σκεφτούμε ως εξής: οι φυσικές κινήσεις του σώματος υπάρχουν όχι μόνο στα παιδιά, στα οποία κρίση του καλού και του κακού δεν υπάρχει ακόμα, αλλά και σ' αυτά τα νήπια που τρώνε γάλα, που δεν έχουν ούτε ίχνος ηδονής, δίνουν όμως σημάδι ότι έχουν εκ φύσεως κίνηση στη σάρκα τους. Επίσης και το κεντρί του θυμού παρατηρείται στα νήπια, όταν τα βλέπομε να διεγείρονται ζωηρά εναντίον εκείνων που τα λύπησαν. Και αυτά δεν τα λέω για να κατηγορήσω τη φύση σαν αιτία της αμαρτίας. μη γένοιτο. αλλά για να δείξω ότι ο θυμός και η επιθυμία, αν και για καλό ενώθηκαν με τον άνθρωπο από τον Δημιουργό και είναι κάπως από τα φυσικά προσόντα του σώματος, εξαιτίας της αμέλειας ξεπέφτουν σε πράξεις έξω από τη φύση. Γιατί η κίνηση του σώματος δόθηκε από τον Δημιουργό για τη γέννηση απογόνων και την παράταση της ανθρωπότητας κατά διαδοχή και όχι για την πορνεία. Και ο θυμός έχει κατασπαρεί μέσα μας για τη σωτηρία, για να θυμώνομε εναντίον της κακίας και όχι να γινόμαστε θηρία εναντίον των ανθρώπων. Αν λοιπόν χρησιμοποιούμε για κακό το θυμό και την επιθυμία, δεν είναι η ανθρώπινη φύση αμαρτωλή ούτε θα κατηγορήσομε τον Πλάστη, όπως δεν κατηγορούμε εκείνον που έδωσε στον άλλον ένα σιδερένιο εργαλείο για μια αναγκαία και ωφέλιμη εργασία, και αυτός το χρησιμοποίησε σε φόνο.

Αυτά τα είπαμε για να φανερώσομε ότι το πάθος της φιλαργυρίας δεν προέρχεται από τη φύση, αλλά μόνο από πολύ κακή και διεφθαρμένη διάθεση. Γιατί η αρρώστια αυτή της φιλαργυρίας, όταν βρει στην αρχή της αποταγής χλιαρή και άπιστη την ψυχή, της υποβάλλει δίκαιες τάχα και ευλογοφανείς προφάσεις για να κατακρατήσει μερικά από εκείνα που έχει. Του λέει ότι θα έχει μακροχρόνια γηρατειά και ασθένεια και ότι εκείνα που δίνει για τις ανάγκες το κοινόβιο δεν είναι αρκετά όχι για άρρωστο, αλλά ούτε για υγιή, και ότι εδώ δεν φροντίζουν όπως χρειάζεται τους αρρώστους, αλλά με πολλή αμέλεια, και αν δεν έχει κρύψει

χρυσάφι, θα πεθάνει άθλια. Τελευταία του υποβάλλει τη σκέψη, ότι ούτε στο μοναστήρι μπορεί να μείνει πολύ, λόγω της βαριάς εργασίας και της αυστηρότητας του ηγουμένου. Και όταν παραπλανήσει τη διάνοια με τέτοιες σκέψεις, για να αποκτήσει έστω και ένα δηνάριο, τότε τον καταφέρνει και εργασία του χεριού να μάθει κρυφά από τον ηγούμενο, από την οποία θα μπορέσει να αυξήσει το χρήμα που τόσο επιθυμεί. Και παραπέρα τον εξαπατά τον άθλιο με κρυφές ελπίδες και του ψιθυρίζει το κέρδος που θα έχει από την εργασία του και την ανάπαυση και αμεριμνησία που θα αποκτήσει. Και αφού παραδοθεί ολόκληρος στη σκέψη του κέρδους, κανένα άλλο κακό δεν προσέχει. ούτε την παραφορά της οργής αν του συμβεί καμιά ζημιά, ούτε το σκοτάδι της λύπης αν δεν πετύχει το κέρδος, αλλά όπως σε άλλους γίνεται θεός η κοιλιά τους(19), έτσι και σ' αυτόν γίνεται θεός ο χρυσός. Γι' αυτό ο μακάριος Απόστολος γνωρίζοντάς τα αυτά, όχι μόνο ρίζα όλων των κακών ονόμασε τη φιλαργυρία, αλλά και ειδωλολατρία την είπε(20).

Ας δούμε λοιπόν σε πόση κακία η αρρώστια αυτή σέρνει τον άνθρωπο, ώστε να τον ρίξει και στην ειδωλολατρεία. γιατί αφού απομακρύνει ο φιλάργυρος το νου του από την αγάπη του Θεού, αγαπά είδωλα, δηλ. ανάγλυφες εικόνες ανθρώπων που είναι χαραγμένες πάνω στα νομίσματα. Με τέτοιους λογισμούς λοιπόν αφού σκοτισθεί ο μοναχός και προχωρήσει στο χειρότερο, δεν μπορεί να έχει διόλου υπακοή, αλλά αγανακτεί, νομίζει ότι πάσχει άδικα, και για την κάθε εργασία γογγύζει, αντιλέγει και χωρίς διόλου ευλάβεια σαν άλογο σκληρότατο βαδίζει στο γκρεμό. Ούτε στην καθημερινή τροφή αρκείται, και διαμαρτύρεται ότι δεν μπορεί να υποφέρει μέχρι τέλος. Και λέει ότι ο Θεός δεν είναι μόνο εκεί, ούτε ότι εκεί αποκλειστικά βρίσκεται η σωτηρία του. και ότι αν δεν φύγει από το μοναστήρι εκείνο, θα χαθεί. Και έτσι έχοντας για συνεργό της διεφθαρμένης γνώμης του τα χρήματα που φυλάει, τα αισθάνεται σαν φτερά και με αυτά μελετά να φύγει από το μοναστήρι. Και λοιπόν απαντά υπερήφανα και άγρια σε όλες τις εντολές που του δίνουν, και νομίζοντας τον εαυτό του ξένο και εξωμέριτη, αν δει στο μοναστήρι ότι κάτι έχει ανάγκη να διορθωθεί, αμελεί και περιφρονεί και κατηγορεί όλα όσα γίνονται. Έπειτα ζητάει προφάσεις για να οργιστεί και να λυπηθεί, για να μην τον νομίσουν επιπόλαιο και ότι φεύγει από το μοναστήρι χωρίς αιτία. Κι αν μπορέσει με κρυφομιλήματα και μάταια λόγια να εξαπατήσει και άλλον και να τον βγάλει από το μοναστήρι, κι αυτό το κάνει, για να έχει και συνεργό. Έτσι λοιπόν με το να ανάβει από τη φωτιά των χρημάτων του ο φιλάργυρος, ποτέ δεν μπορεί να ησυχάσει στο μοναστήρι του ούτε να ζήσει κάτω από κανόνα. Κι όταν ο διάβολος σαν λύκος τον αρπάξει από την μάνδρα και τον ξεχωρίσει από το ποίμνιο και τον πάρει για να τον φάει, τότε τον φέρνει στο σημείο, τα έργα που βαριόταν να κάνει τις ορισμένες ώρες στο κοινόβιο, αυτά να τα κάνει στο κελί του μέρα και νύχτα με μεγάλη προθυμία. Και ούτε τις συνήθειες των προσευχών, ούτε τις νηστείες, ούτε

τον κανόνα των αγρυπνιών επιτρέπει να τηρεί, αλλά αφού τον δέσει με τη μανία της φιλαργυρίας, όλη του την προθυμία τον πείθει να την δείξει στο εργόχειρό του. Είναι τρεις τρόποι αυτής της αρρώστιας, τους οποίους εξίσου απαγορεύουν οι θείες Γραφές και οι διδασκαλίες των Πατέρων. Ένας είναι που κάνει όσους ήταν φτωχοί, να προσπαθούν εκείνα που δεν είχαν στον κόσμο να τα αποκτήσουν τώρα. Άλλος είναι που κάνει να μετανοούν όσοι αρνήθηκαν μια φορά τα χρήματα όταν έγιναν μοναχοί και τους βάζει να ζητούν εκείνα που πρόσφεραν στο Θεό. Τρίτος είναι αυτός, ο οποίος αφού από την αρχή δέσει το μοναχό με απιστία και χλιαρότητα, δεν του επιτρέπει να απαλλαγεί τελείως από τις κοσμικές ασχολίες, με το να του υποβάλλει φόβο της φτώχειας και απιστία στην πρόνοια του Θεού, και να τον κάνει παραβάτη των υποσχέσεών του που έδωσε, όταν αρνήθηκε τον κόσμο. Τα παραδείγματα αυτών των τριών τρόπων βρήκαμε ότι κατακρίνονται στην Αγία Γραφή. Έτσι ο Γιεζή, επειδή επιθύμησε να αποκτήσει χρήματα που δεν είχε πρωτύτερα, δεν πέτυχε την προφητική χάρη, την οποία ο διδάσκαλος ήθελε να του αφήσει ως κληρονομιά. Και αντί ευλογία, κληρονόμησε αιώνια λέπρα με την κατάρα του Προφήτη(21). Και ο Ιούδας που θέλησε να πάρει χρήματα, τα οποία είχε εγκαταλείψει προηγουμένως, αφού ακολούθησε το Χριστό, όχι μόνο γλύστρησε στην προδοσία του Κυρίου και χωρίστηκε από τον χορό των Αποστόλων, αλλά και τη ζωή του τελείωσε με βίαιο θάνατο(22). Ο Ανανίας και η Σαπφείρα με το να φυλάξουν μερικά από εκείνα που είχαν, τιμωρούνται με θάνατο από το αποστολικό στόμα(23). Ο μέγας Μωυσής στο Δευτερονόμιο παραγγέλει με μυστικό τρόπο σ' εκείνους που υπόσχονται να αποταχθούν και να φύγουν από τον κόσμο και από φόβο απιστίας πάλι κρατιούνται από τα γήινα πράγματα: «Αν είναι κανείς φοβιτσιάρης και δειλός να μη βγει στον πόλεμο, αλλά να πάει σπίτι του και να καθίσει, μη τυχόν κάνει και τους αδελφούς του να φοβηθούν και αυτοί»(24). Υπάρχει άλλη πιο σίγουρη και καθαρή μαρτυρία; Δεν μαθαίνουμε απ' αυτά ότι εκείνοι που απαρνούνται τον κόσμο, πρέπει τελείως να τα απαρνούνται όλα κι έτσι να βγαίνουν στον πόλεμο, και όχι με το να κάνουν αρχή νωθρή και διεφθαρμένη, να απομακρύνουν τους άλλους από την ευαγγελική τελειότητα και να τους φέρνουν σε δειλία; Αυτό που λέει καλώς η θεία Γραφή: «Φέρνει μακαριότητα πιο πολύ το να δίνεις παρά το να παίρνεις»(25), το ερμηνεύουν κακώς, καθώς βιάζονται προς εξαπάτησή τους και προς την επιθυμία της φιλαργυρίας, παρεξηγώντας την έννοια του ρητού και την διδασκαλία του Κυρίου που λέει: «Αν θέλεις να είσαι τέλειος, πήγαινε, πούλησε τα υπάρχοντά σου, και δώστα στους φτωχούς και θ' αποκτήσεις θησαυρό στον ουρανό, και έλα ακολούθησέ με»(26). Και έτσι συμπεραίνουν ότι από την ακτημοσύνη είναι ανώτερο το να εξουσιάζουν τον πλούτο τους και από αυτόν να δίνουν σε όσους έχουν ανάγκη.

Ας μάθουν αυτοί ότι δεν απαρνήθηκαν ακόμα τον κόσμο, ούτε έφτασαν την μοναχική τελειότητα, αφού ντρέπονται να γίνουν φτωχοί για χάρη του Χριστού

σαν τον Απόστολο Παύλο και με την εργασία των χεριών τους να συντηρούν και τον εαυτό τους και να εξυπηρετούν και όσους έχουν ανάγκη(27) και με έργα να εκπληρώσουν την μοναχική υπόσχεση και να δοξαστούν μαζί με τον Απόστολο. Και αφού διασκορπίσουν τον παλιό πλούτο, να αγωνίζονται μαζί με τον Παύλο με πείνα και δίψα, με κρύο και γύμνια τον καλό αγώνα(28). Γιατί αν γνώριζε ο Απόστολος ότι ο παλιός του πλούτος ήταν πιο χρήσιμος για την τελειοποίηση του ανθρώπου, δεν θα τον περιφρονούσε, αφού ήταν και διακεκριμένος Ρωμαίος πολίτης(29). Αλλά και οι χριστιανοί των Ιεροσολύμων πουλούσαν τα σπίτια και τα χωριάφια τους και έβαζαν το αντίτιμο καταγής κοντά στα πόδια των Αποστόλων(30). Δεν θα το έκαναν αυτό αν γνώριζαν ότι οι Απόστολοι θεωρούσαν καλύτερο να τρέφονται από τα δικά τους χρήματα και όχι από τον προσωπικό τους κόπο και από τις προσφορές των εθνικών. Ακόμα πιο καθαρά διδάσκει γι' αυτά ο Απόστολος Παύλος μ' εκείνα που γράφει προς τους Ρωμαίους: «Τώρα πηγαίνω στην Ιερουσαλήμ για να διακονήσω τους αγίους... Το θέλησαν να τους βοηθήσουν, αλλά ήταν και οφειλέτες τους»(31). Και ο ίδιος, καθώς ήταν σε δεσμά και φυλακές πολλές φορές και ταλαιπωρημένος από την οδοιπορία, πράγμα που τον εμπόδιζε να εργάζεται όπως συνήθιζε με τα χέρια του για να προμηθεύεται τα αναγκαία, διδάσκει ότι αυτά τα πήρε από τους αδελφούς που ήρθαν από τη Μακεδονία, λέγοντας: «Το υστέρημά μου το συμπλήρωσαν οι αδελφοί που ήρθαν από τη Μακεδονία»(32). Και προς τους Φιλιππησίους γράφει: «Ξέρετε και σεις, Φιληππησίοι, ότι αφού αναχώρησα από την Μακεδονία, καμία άλλη εκκλησία δεν με βοήθησε, παρά μόνο σεις, γιατί και στη Θεσσαλονίκη και μια και δυο φορές μου στείλατε τα αναγκαία(33)». Ας είναι λοιπόν και αυτοί κατά την γνώμη των φιλαργύρων πιο ευτυχείς από τον Απόστολο επειδή από τα υπάρχοντά τους του χορήγησαν τα αναγκαία. Αλλά δεν θα φτάσει κανείς σε μια τόσο μεγάλη ανοησία, να το πει αυτό.

Αν λοιπόν θέλουμε να ακολουθήσουμε την ευαγγελική εντολή και όλη εκείνη την Εκκλησία την θεμελιωμένη από την αρχή πάνω στους Αποστόλους, να μη στηριζόμαστε στις υποκειμενικές γνώμες μας, ούτε όσα έχουν καλά ειπωθεί να τα εξηγήσουμε άσχημα. Αλλά, αφού πετάξουμε μακριά τη χλιαρή και άπιστη γνώμη μας, να εντυπώσουμε καλά στο νου μας την ακρίβεια του Ευαγγελίου. Έτσι θα μπορούσαμε να ακολουθήσουμε και τα ίχνη των Πατέρων και ποτέ να μην απομακρυνθούμε από την προσοχή και την επιμέλεια του κοινοβίου και τον κόσμο τούτο να τον απαρνηθούμε αληθινά. Καλό είναι λοιπόν και εδώ να θυμηθούμε τον λόγο κάποιου αγίου. Ο άγιος Βασίλειος, λοιπόν, ο επίσκοπος Καισαρείας της Καππαδοκίας, σε κάποιον συγκλητικό που απαρνήθηκε με χλιαρότητα τον κόσμο και κράτησε μερικά από τα χρήματά του, λέγεται ότι του είπε ένα τέτοιο λόγο: Και τον συγκλητικό έχασες και μοναχός δεν έγινες».

Πρέπει λοιπόν με κάθε επιμέλεια να ξεριζώνουμε από την ψυχή μας τη ρίζα όλων

των κακών, που είναι η φιλαργυρία, γνωρίζοντας καλά ότι όταν μένει η ρίζα, εύκολα φυτρώνουν τα κλαδιά. Αλλά την αρετή αυτή είναι δύσκολο να την κατορθώσουμε αν δεν μένομε σε κοινόβιο. Γιατί στο κοινόβιο δεν έχουμε φροντίδα ούτε για τις απαραίτητες ανάγκες μας. Έχοντας εμπρός μας στα μάτια μας, την καταδίκη του Ανανία και της Σαπφείρας, να μας πιάνει φρίκη αν θέλομε να αφήσομε τίποτε στα χέρια μας από την παλιά περιουσία μας. Επίσης ας φοβηθούμε το παράδειγμα του Γιεζή, ο οποίος εξαιτίας της φιλαργυρίας του παραδόθηκε σε αιώνια λέπρα, κι ας φυλαχτούμε μήπως μαζέψομε για τους εαυτούς μας χρήματα τα οποία ούτε στον κόσμο είχαμε. Κι ακόμη έχοντας στο νου μας το κρέμασμα του Ιούδα, ας φοβηθούμε να πάρουμε πίσω κάτι από εκείνα που καταφρονήσαμε όταν γίναμε μοναχοί. Πάνω απ' όλα, ας έχουμε πάντοτε εμπρός μας την αδηλότητα του θανάτου, μήπως σε ώρα που δεν περιμένομε έρθει ο Κύριός μας(34) και βρει λερωμένη τη συνείδησή μας από φιλαργυρία και μας πει εκείνα που είπε στο Ευαγγέλιο προς τον πλούσιο εκείνο: «Ανόητε, αυτή τη νύχτα απαιτούν από σένα τη ψυχή σου. σε ποιον θα πάνε αυτά που ετοίμασες(35);

1. Παροιμ. 24, 15.
2. Εφ. 6, 16.
3. Ιεζ. 16, 49.
4. Ρωμ. 13, 14.
5. Παροιμ. 4, 23.
6. Ματθ. 15, 19.
7. Ματθ. 23, 26.
8. Β' Τιμ. 2, 5.
9. Φιλιπ. 3, 20.
10. Ματθ. 5, 28.
11. Παροιμ. 4, 23,
12. Γεν. 3, 15.
13. Ψαλμ. 100, 8.
14. Ψαλμ. 136, 9.
15. Εβρ. 12, 14.
16. Εβρ. 12, 16.
17. Δαν. 3, 19.
18. Α' Τιμ. 6, 10
19. Φιλιπ. 3, 19.
20. Α' Τιμ. 6, 10.
21. Δ' Βασιλ. 5, 25.
22. Ματθ. 27, 5.
23. Πραξ. 5, 1-10.

24. Δευτ. 20, 8.
25. Πραξ. 20, 35.
26. Ματθ. 19, 21.
27. Πραξ. 20, 34.
28. Β΄ Τιμ. 4, 7.
29. Πραξ. 22, 25.
30. Πραξ. 4, 34.
31. Ρωμ. 15, 27.
32. Β΄ Κορ. 11, 9.
33. Φιλιπ. 4, 15.
34. Ματθ. 24, 44.
35. Λουκ. 12, 20.
36. Ψαλμ. 6, 8.
37. Εκκλ. 7, 9.
38. Παρμ. 15, 1.
39. Ιακ. 1, 20.
40. Παροιμ. 11, 25.
41. Εφ. 4, 31.
42. Λουκ. 4, 23.
43. Ματθ. 7, 3.
44. Ψαλμ. 4, 5.
45. Εφ. 4, 27.
46. Μαλ. 4, 2.
47. Ματθ. 5, 23.
48. Α΄ Θεσ. 5, 17.
49. Α΄ Τιμ. 2, 8.
50. Λευιτ. 19, 17.
51. Παροιμ. 12, 28.
52. Α΄ Ιω. 3, 15.
53. Σ. Σειρ. 35, 22.
54. Ρωμ. 2, 15.
55. Ματθ. 5, 22.
56. Ιώβ 5, 23.
57. Β΄ Κορ. 7, 10.
58. Γαλ. 5, 22.
59. Β΄ Θεσ. 3, 6-12.
60. Α΄ Κορ. 9, 14.
61. Ψαλμ. 52, 6.
62. Ησ. 14, 13.
63. Ψαλμ. 51, 1.

64. Α΄ Κορ. 15, 10.

65. Ιω. 15, 5.

66. Ψαλμ. 126, 1.

67. Ρωμ. 9, 16. 68. Ιακ. 1, 17.

69. Α΄ Κορ. 4, 7.

70. Λουκ. 23, 43.

Πηγή: agiosmgefiras.blogspot.gr